

Detailhandel: beelden en feiten

Kern

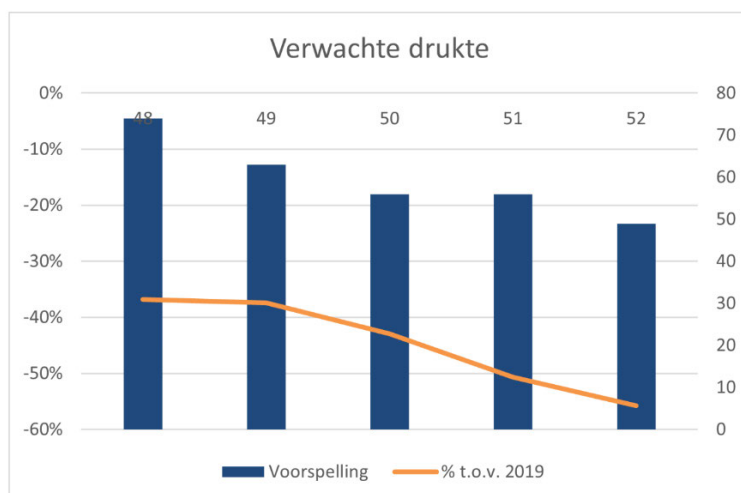
- Het is aantoonbaar minder druk in winkelstraten dan in eerdere jaren;
 - Afgelopen weken 52% minder bezoekers;
 - Omzetontwikkeling in grote steden gemiddeld -43% (online groeit);
 - Pinbetalingen nemen af, cashbetalingen nemen sterk af.
- Er is geen aanwijzing dat detailhandel een significante bron van besmettingen is.
- Sluiting van de niet-essentiële detailhandel lost het probleem van drukte niet zonder meer op: de essentiële detailhandel blijft open (en zal drukker worden), mensen die in de winkelcentra 'hangen' kunnen dat nog steeds doen.
- Omzet (die fors lager is dan eerdere jaren) en aantal betalingstransacties (die ook lager liggen) zeggen niet alles. Mensen gaan alleen winkelen (per transactie minder klanten). Als mensen gaan winkelen kopen ze meer. De omzet in de detailhandel als geheel is met name gegroeid door uitgaven in de supermarkten en online (zie ook data NCTV).

"Detailhandel is een bron van besmettingen"

Er is geen aanwijzing dat detailhandel een bron van besmettingen is: het RIVM geeft detailhandel niet aan als een van de settings van mogelijke besmettingen. Een andere mogelijk belangrijke indicator, de verzuimcijfers van winkelmedewerkers, geeft een vergelijkbaar beeld met andere jaren en geeft dus geen aanleiding om te veronderstellen dat mensen in de detailhandel besmet raken. In winkels en winkelstraten/centra is enorm geïnvesteerd om veilig winkelen mogelijk te maken door o.a. routing, deurbeleid en waar nodig spatschermen. De veilige afstandsnorm is daardoor goed te handhaven. Ook blijkt de afgelopen weken uit de rapportages van LOT-C dat de *in* de winkels de regels goed worden nageleefd. Daarbij wordt als norm 1 klant per 10 m² winkeloppervlakte toegelaten, en in sommige zaken (bv. IKEA) zelfs 1 per 20 m²; dit in afwijking van de norm die de Veiligheidsregio's hanteren voor doorstroomlocaties (1 persoon per 5 m² oppervlakte). Misschien wel versterkt door de goede naleving in de winkels, is het op sommige plekken druk in de winkelstraten. Dat kan worden aangepakt door toegangsbeleid, wat de afgelopen weken ook in gezamenlijkheid tussen sector en kabinet is versterkt.

"Het is te druk in de winkelstraten"

Winkelstraten en -centra zouden te veel publiek aantrekken en daarmee bron van besmettingen kunnen zijn. Het beeld is dat mensen in toenemende mate alleen nog noodzakelijke inkopen doen. Het aantal bezoekers in winkelstraten en -centra neemt daardoor sterk af. Op basis van passantenstromen is het op dit moment 40% rustiger in de gemiddelde winkelstraat, dan normaal. De verwachting is dat die afname de komende weken zal doorzetten (*Bron: Locatus en RMC*)

'Creditcard betalingen nemen niet af'

Deze indicator zegt niet veel: het aandeel creditcardbetalingen in de detailhandel is verwaarloosbaar (<1%) en wordt vooral gebruikt in het duurdere segment, waar afstand houden doorgaans niet het probleem is (bv: keukenwinkels). Daarbij gaan deze cijfers vermoedelijk om online betalingen *en* in winkels. Het aantal pin-transacties is een betere indicator voor de detailhandel, en dit aantal neemt sterk af (zie ook eigen rapportage van NCTV). Waarbij we ook in ogenschouw moeten nemen dat de supermarkten een belangrijk deel van alle pin-transacties (43%) voor hun rekening nemen en dat de afname van pintransacties nog wordt gedempt door het verzoek niet contact te betalen, maar te pinnen. Contante betalingen zijn daardoor nog verder afgenomen. Voorts winkelen mensen gerichter en zijn ze vaker alleen. Al deze factoren moeten in gezamenlijkheid worden gezien om een beeld te kunnen vormen van de drukte in de winkelstraten.

"Horeca gesloten maar wel lange rijen en grote drukte bij de Ikea"

Winkelbezoek bij Ikea in week 49 is : 40% minder dan zelfde week 2019. Ikea voert een strikt deurbeleid en laat een maximaal aantal bezoekers tegelijk binnen, gebaseerd op 1 persoon per 20m² (norm is 1 per 10m²). Dit deurbeleid leidt ertoe dat het in de winkel veilig is, maar er voor de deur soms wachtenden zijn (op 1,5m) wat de indruk wekt van grote toeloop. De oproep vooraf is: kom alleen of met max. 2 personen als het echt niet anders kan. Hier wordt aan de deur op gecontroleerd, evenals verplicht mondkapjesgebruik. Een gerichte aanpak van het probleem (het is te druk voor de deur) kan door parkeergelegenheid te beperken; sluiten is hierbij een draconisch middel.

Is de detailhandel sluiten een goede en effectieve maatregel?

Bovenstaande cijfers laten zien dat dat betwijfeld kan worden. Er zijn wel een aantal ernstige risico's:

- *Drukke in de winkelstraten slechts in deel van de winkelstraten*
Er zijn zo'n 2500 winkelgebieden in Nederland. De winkelgebieden die in de media worden aangehaald, omdat het daar te druk is, betreft slechts een klein deel van de winkelgebieden. Als het kabinet 'funshoppen' wil ontmoedigen, zijn minder draconische maatregelen mogelijk dan alle niet-essentiële detailhandel sluiten, namelijk het sluiten van outlet-winkelcentra, meubelboulevards, of high-traffic winkelstraten (en dan op drukke momenten als weekenden). Voor zover bekend zijn er geen problemen in een gemiddelde winkelstraat in een dorp of kleine stad.
- *Sluiting niet-essentiële detailhandel lost het probleem niet op*
De essentiële detailhandel moet te allen tijde open blijven. Vrijwel elk winkelcentrum blijft daardoor open. Ook wordt samenscholing door jongeren niet opgelost door een deel van de winkels te sluiten; dat wordt enkel opgelost door handhaving – wat nu ook al kan.
- *800.000 medewerkers thuis is nieuwe risicogroep*
Als winkels dicht gaan, komen 800.000 medewerkers thuis te zitten. Zij zullen andere activiteiten gaan ondernemen en elkaar opzoeken thuis, waar nu juist de meeste besmettingen plaatsvinden. En naast de medewerkers zullen ook de consumenten bij het sluiten van winkels elkaar in de huiselijke sfeer gaan opzoeken wat op zijn minst niet leidt tot minder besmettingen.
- *Nog meer drukte op een overbelast online kanaal*
Als fysieke winkels dicht zijn, komt er nog meer druk op online verkopen en het logistieke netwerk. Thuiswinkel.org geeft aan dat de online verkoop nu al

overbelast is. De capaciteit op de sorteer- en distributiecentra en de bezorgcapaciteit is tot het maximale gebruikt. (Mede) om deze reden is het raadzaam om indien wordt overgegaan tot sluiting van de niet-essentiële detailhandel, dat pas te doen na de Kerstdagen.

- *Ervaringen buitenland: chaos en onduidelijkheid*
Het sluiten van winkels heeft in België en Frankrijk geen effect gehad om het aantal besmettingen. Het heeft wel geleid tot chaos en verwarring over welke winkels wel en niet open mochten, welke artikelen mogen bijvoorbeeld supermarkten niet meer verkopen.